

UKA 2015/96
12. november 2015
Peter Olsen

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en redegørelse, der vurderer muligheden for at etablere en institution, der skal rådgive og hjælpe folk med personlig økonomisk gæld. Formålet skal være at tilbyde borgere med gæld gratis rådgivning fra relevante fagfolk med henblik på at få nedbragt gælden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af en sådan institutions arbejdsopgaver samt hvilke typer fagfolk, der med fordel kan tilknyttes, og hvad en sådan institution vil koste Landskassen årligt i driftsmidler. Redegørelsen skal være færdig inden efterårssamlingen 2016.

(Medlem af Inatsisartut Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Vi har følgende bemærkninger til Naaja H. Nathanielsens forslag.

Først en stor tak til Naaja Nathanielsen for dette interessante og måske for borgerne yderst relevante forslag.

Pt. har borgerne samlet set en gæld på ca. 1 milliard kr. til det offentlige. **Der er tale om 1. milliard kr. , om ikke et større beløb. Hold da helt op, 1 milliard kr. Det er alt for meget.**

Hvis det var i Danmark ville det svare til, at borgerne havde en gæld på 90 milliarder kr. til det offentlige. **90 milliarder kr. Alt for mange penge!**

1 milliard kr. er også meget for vores land; hvis man sidestiller det med, at vi her har en årlig omsætning på 6 milliarder kr. Det betyder at borgernes gæld udgør 17% af omsætningen. Det er simpelthen for meget.

1 milliard kr. er mange penge; to lufthavne, mindst fem skoler og en masse børneinstitutioner kunne det blive til for 1 milliard kr. Så meget værd er disse penge.

1 milliard kr. er mange penge som kunne bruges til mange ting i samfundet til gavn for borgerne.

Men vi smider dem blot ud og ser til passivt til.

Desværre har borgerne en stigende gæld til de offentlige, og der er ikke udsigter til at gælden vil blive nedbragt hvis ikke man gør noget.

Det meste af gælden er; Gæld til ESU, børnebidrag, huslejer, betalinger til børneinstitutioner og mange andre ting.

Vi ved alle, at en gældsætning kan skyldes mange forskellige forhold, og der kan være stor forskel fra person til person og fra omstændighed til omstændighed. Det kan f.eks. skyldes arbejdsløshed, akut sygdom, uddannelse udenfor landet og dødsfald i familien.

Hvis man ikke skal tænke på bankernes ekstraordinære rådgivning....

Det hører vist til sjældenhederne at der pågår en dialog imellem den der har gælden og den instans man har gæld til, for det hører vi ikke så meget om; hvordan kan man prøve at inddrive en gæld som ikke er betalt; kan den betales på én gang? Eller kan den afdrages?

Og hvad nu hvis der ikke sker noget? Hvilke konsekvenser vil der være ved ikke at betale?

Langt om længe er der nu blevet en tydeligere information omkring forebyggelse af gældsætning. Og det er godt, og som et eksempel er betaling via PBS blevet mere almindelig, og det er dejligt at høre at flere og flere nu betaler af på deres gæld via PBS.

Til trods for dette er der endnu alt for mange der ikke benytter PBS, og det er ønskeligt at de fleste borgere må benytte dette system til at betale af på deres gæld.

For vi må jo betale al den gæld tilbage, vi kan ikke bare løbe fra den.

PBS er både den bedste og mest sikre måde. Det er ganske nemt at komme i gang og den fungerer. Man kan nemt starte op ved at henvende sig til banken eller arbejdspladsen. Det er mit håb at størsteparten af borgerne vil benytte sig af PBS.

Men vi ved alle, at vi ikke bare med et snuptag kan ordne alting, og dette gælder også for gældsinddrivelse; gældsinddrivelse kan ikke løses på en nem måde. Lige meget hvor vi befinder os.

Vi må nytænke indenfor gældsinddrivning!

Vi er vidende om, at naalakkersuisut fra 2016 vil opstarte "en afdragsordning" ifm. gældsinddrivning. Og man forventer at man i de kommende år i gennemsnit vil kunne inddrive 30 mill. kr. pr. år.

Ideen og planen er der som sådan ikke noget i vejen med og vi kan kun bakke den op. Og spørgsmålet bliver så, hvordan man vil realisere den og hvad man vil gøre; det bliver spændende at se om fremgangsmåden bliver reel og sikker.

Gældsinddrivelse har før været et kommunalt anliggende, og da man skabte storkommunerne flyttede man funktionen centralt i Nuuk.

Kort sagt har der været megen kritik af systemet siden den blev centraliseret. Og denne kritik pågår op til idag, og lad os håbe at dette ansvarsområde snarest muligt bliver flyttet ud til kommunerne igen. For den nuværende ordning beskyldes også for, at gælden vokser.

Hermed har jeg her nævnt nogle ting omkring nutidens gældsinddrivning her i landet.

Og hvordan gør man så i andre lande? Hvad gør man der for, at den gældsplagede bliver i stand til at betale sin gæld tilbage? Måske kunne vi se på hvad man gør i andre lande. Måske kunne vi få nye og brugbare ideer fra dem?

Lad os som et eksempel se på Island.

Som bekendt havde Island en økonomisk nedtur fra 2009 og op til 2012-13. Dette havde katastrofale konsekvenser for mange mennesker.

Bankerne gik bankerot, de gældsplagede blev ude af stand til at betale deres gæld tilbage, mange mistede deres værdier, fik frataget deres huse og biler og der var rigtig mange der mistede deres penge i banken; Islændingene oplevede en økonomisk katastrofe som havde store psykiske og fysiske konsekvenser for landet og for de enkelte borgere.

For at afbøde en katastrofekurs for de ramte, etablerede regeringen i Island en ombudsmandsinstitution for de gældsplagede. Og denne er nu blevet en realitet.

En henvendelse og rådgivning af en gældsombudsmand er gratis. Og ombudsmanden blev flittigt benyttet.

Ombudsmanden for de gældsplagede havde til opgave at snakke med og rådgive de gældsplagede, og finde ud af hvordan de kunne lægge en plan for at komme ud af gælden.

Afhængig af baggrunden for gældssætningen kunne man finde frem til en måde at komme ud af det på.

Denne mulighed for at få rådgivning og hjælp har vist sig nyttig, og meldingen lyder på at gælden er på vej ned i Island.

Islændernes løsningsmodel er yderst interessant og vi vil meget gerne vide noget mere om den. Kunne denne løsning mon benyttes og afprøves her i landet?

Derfor er vi i Inuit Ataqatigiit glade for og takker for Naaja H. Nathanielsens forslag.

Lad os undersøge hvilke konsekvenser det kunne få at oprette en ombudsmand for de gældsplagede her i landet. Lad os undersøge om det kan lade sig gøre. Lad os undersøge om det vil nytte og om det vil fungere.

For måske er det bedre at inddrive gælden ved rådgivning fremfor at anvende tvang?

Lad os undersøge dette.

Med disse bemærkninger støtter vi op om Naaja H. Nathanielsens forslag, og indstiller at den går videre til behandling i udvalget.

Tak.